

دستور زبان بلوچی ۳

آموزش حالت و ساخت واژه

www.ketab.ir

محمد بخش مرادی

سرشناسه: مرادی، محمدبخش، ۱۳۵۷-
عنوان و نام پدیدآور: دستور زبان بلوچی ۳ حالت و ساخت واژه/ محمدبخش مرادی؛
ویراستار محمدبخش مرادی.
مشخصات نشر: زاهدان: دیار آفتاب، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ۱۶۶ص: جدول.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۹۱۸-۴-۱
وضعیت فهرست نویسی: فیفا
یادداشت: کتابنامه.
موضوع: زبان بلوچی - دستور موضوع: Baluchi language – Grammar
رده بندی کنگره: PIR۳۲۵۳
رده بندی دیویی: ۴۹ب۴
شماره کتابشناسی ملی: ۸۵۱۵۳۱۲
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیفا

رده بندی کنگره: PIR۳۲۵۳

رده بندی دیوپی: فا ۹ب ۴

شماره کتابشناسی ملی: ۸۵۱۵۳۱۲

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیفا

دستور زبان بلوچی ۳ آموزش حالت و ساخت واژه

ویراستار: محمد بخش مرادی

طراح جلد: علی رهدار

چاپ و صحافی: سام

نوبت چاپ: اول: ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰ نسخه؛ وزیری؛ ۱۶۶ صفحه

شابک: ۱-۴-۹۸۹۱۸-۶۲۲-۹۷۸ قیمت: ۴۹۰۰۰ تومان

ح تمام حقوق چاپ و نشر این اثر محفوظ است.

تلفن: ۰۹۱۵۵۴۳۷۱۲۱

انتشارات دیار آفتاب: زاهدان، زیباشهر، نش البرز و شورا

فهرست مطالب

۷.....	پیشگفتار.....
۱۱.....	فصل اول: حالت.....
۱۷.....	انواع حالت در گویش بلوچی.....
۱۸.....	الف. حالت کنایی.....
۲۱.....	ب. حالت فاعلی.....
۲۲.....	ضمیر.....
۲۳.....	الف. ضمائر منفصل (شخصی) فاعلی.....
۲۷.....	ب. ضمائر متصل فاعلی.....
۲۸.....	الف. شناسه‌های شخصی.....
۲۹.....	تصرف فعل گذرای حال wānten.....
۳۱.....	ب. ضمائر واژه بستی.....
۳۵.....	اتصال واژه بست به ضمائر پرسشی (چنے / ché) (کنے / kay).....
۴۰.....	کاربردهای حالت صریح عامل.....
۴۰.....	ج. حالت مفعولی.....
۴۱.....	سه روش نشان دادن مفعول در جمله.....
۴۱.....	الف. ترتیب کلمات.....
۴۳.....	ب. استفاده از مفعول نمای [a / ʔ-] برای نشان مفعول.....
۴۴.....	تشریح مفعول صریح و غیر صریح.....
۴۸.....	ضمائر منفصل مفعولی.....
۵۶.....	ضمائر اشاره.....
۵۷.....	ضمائر اشاره مرکب.....
۵۸.....	حالت‌های بکارگیری ضمائر اشاره.....
۵۹.....	ضمائر پرسشی.....
۶۰.....	تشریح ضمائر پرسشی از لحاظ نقش دستوری.....
۷۲.....	ضمائر مشترک.....
۷۵.....	ضمائر دو جانبه و متقابل.....
۷۶.....	ضمائر نامشخص.....
۸۲.....	ت. حالت اضافه.....
۸۳.....	۱. حالت اضاف (مضاف / مضاف الیه).....
۸۵.....	۲. حالت وصف (صفت / موصوف).....
۸۷.....	انواع اضافه زبان بلوچی در مقایسه با فارسی.....
۸۷.....	۱- اضافه ملکی.....
۹۱.....	اضافه بنوت.....
۹۲.....	اضافه تشبیهی.....
۹۲.....	ث. معرفگی و نکرگی.....

۹۲	 معرفگی (شناس)
۹۶	 نکرگی (ناشناس)
۱۰۱	 فصل دوم: ساختواژ اشتقاقی
۱۰۱	 واژه ساده
۱۰۲	 واژه مرکب :
۱۰۳	 واژه مشتق :
۱۰۴	 واژه مشتق - مرکب
۱۰۴	 فرایندهای واژه سازی
۱۰۵	 اشتقاق
۱۰۶	 وند افزایی
۱۰۶	 اشتقاق اسم
۱۰۶	 اسم مشتق پیشوندی
۱۱۶	 اشتقاق فعل
۱۱۹	 اشتقاق صفت
۱۱۹	 صفت مشتق پیشوندی
۱۲۱	 صفت مشتق پسوندی
۱۲۵	 اشتقاق قید
۱۲۵	 قید مشتق پیشوندی
۱۲۶	 قید مشتق پسوندی
۱۲۷	 قید مشتق میانوندی
۱۲۷	 ترکیب
۱۲۸	 اسم مرکب
۱۳۳	 ساخت همپایه
۱۳۵	 فعل مرکب
۱۳۶	 انواع فعل مرکب از نظر عنصر غیر فعلی
۱۳۸	 انواع فعل مرکب از نظر عنصر فعلی
۱۴۸	 صفت مرکب
۱۵۲	 حرف مرکب
۱۵۴	 ترکیب - اشتقاق
۱۵۴	 ۱. اسم مرکب - مشتق
۱۵۴	 فعل مرکب - مشتق
۱۵۵	 صفت مرکب - مشتق
۱۵۵	 قید مرکب - مشتق
۱۵۶	 فرایند تکرار
۱۵۶	 ۱. تکرار کامل
۱۵۷	 ۲. تکرار کامل افزوده پایانی
۱۵۸	 فرضگیری
۱۶۲	 منابع

پیشگفتار

کتاب پیش‌رو حاصل چند سال تلاش شبانروزی می‌باشد که در ابتدا به صورت پایان‌نامه در مقطع کارشناسی ارشد تدوین و تألیف گردید که موجب جرقه‌ای الهام‌بخش در زندگی علمی بنده بود. برای نگاشتن این کتاب با وجود کمبود منابع اطلاعاتی و علمی به زبان فارسی با پشتکار و ممارست و عواملی زیر به امر مهم دست یافتیم:

۱. چارچوب و استخوان‌بندی که توسط استاد راهنما به بنده ارائه شد.

۲. گویشور بودن بنده در زبان مورد تحقیق یعنی زبان بلوچی

۳. نوشته و کتاب‌هایی که به زبانه غیر فارسی در اختیار بنده قرار گرفت که عبارتند:

اول: تألیفات بسیار عمیق و عالمانه خانم دکتر کارینا جهانی در باب موضوعات زبان بلوچی

دوم: کتاب بس سترگ 'پروین و علمی' آقای آکسنوف^۱ مولف کتاب بلوچی ترکمنستان

سوم: مجموعه مقالاتی متعدد از دانشگاه آملای سوئد که به زبان انگلیس در باب موضوعات

متنوع بلوچی چاپ شده که بسیار پر اهمیت 'گران سبک' و مفید استفاده بودند.

کتابی به نویسندگی عبدالقادر ابوالحازمی که به زبان عربی نگاشته شده و به سبک و سیاق صرف و نحوی عربی به دستور بلوچی پرداخته مورد استفاده قرار گرفت. کتاب‌های موضوعی دستور فارسی 'پایان نامه‌ها و از سایت‌های مرتبط هم بازدید صورت گرفت و ماحصل چند کتاب در باب مقولات دستوری بلوچی مانند اسم 'قید' صفت 'فعل' حالت می‌باشد که در قالب توصیف ساخت‌وازی انجام گرفتند. که امیدوارم مورد استفاده همه دوستان علاقمند به زبان بلوچی قرار گیرد تا موجبات فراهم گشتن تحریکات علمی نسبت به خط و زبان مادریشان و در نتیجه موجب حفظ و پویایی زبان گردد.

امید است با تألیف صورت گرفته مجموعه دستور بلوچی ساخت‌وازی^۲ زبان غنی و پر محتوای بلوچی و خط نگارشی آن که برگرفته از ادیب مشهور زبان بلوچی آقای سید هاشمی است بصورت همگام در فضای واقعی^۳ مجازی و رسانه‌ها مورد توجه و پذیرش بیشتر گویشوران قرار گیرد و از حالت انزوا در آمده به‌مراه پوست اندازی جدید از تحولات پیرامون زبانی بهره‌جسته و

نه تنها به حفظ ادبیات بلوچی نایل شده بلکه برای واژگان وارداتی 'واژگان سازی مناسب صورت گیرد و همپای با آن 'آهسته و پیوسته گام‌های محکمی را با توان مضاعف و خودباورانه برداشته و تکامل و پویایی فرهنگ و زبان بلوچی را رقم زند.

این کتاب و چند کتاب دیگر در موضوع دستور بلوچی که توسط بنده تالیف شده اولاً با مثالهای با دو زبان بلوچی و انگلیسی بیان گشته‌اند. دوماً ساخت‌واژه در کتاب اعمال گشته است یعنی هسته اصلی واژگان و وندهای مربوطه آن با خط فاصله مشخص گردیده که موجبات درک بهتر واژه سازی می‌گردد.

در ترجمه مثالهای جمله‌ای سعی شده کلمه به کلمه ترجمه شود تا ساخت نحوی بلوچی در ترجمه تداعی شود و در ترجمه واژگان که بدون وابستگی جمله‌ای هستند در درجه اول واژگان برابر فارسی مورد نظر بوده و در درجه بعد از طریق توضیح و توصیف به تبیین واژه پرداخته شده است.

در پایان از همه دوستان علاقمندان به زبان و فرهنگ بلوچی تقاضا دارم تا مرا نسبت به ایرادات و ضعف کتاب واقف نموده تا در چاپ‌های آتی کتاب جامع و کاملتری ارائه شود.

mradymhmdbksh@gmail

ایمیل بنده جهت ارتباط:

راهنمای نشانه‌های آوایی زبان بلوچی جدول شماره (۱.۱)

همخوان / صامت			
نشانه واجی		مثال	ترجمه
b	ب	bégāh / بنگاه	بعد از ظهر
P	پ	Pogol / پُگل	قورباغه
T	ت	tolóngar / تلونگر	تگرگ
th	ث	thóp / تُوپ	توپ
j	ج	Jágāh / جاگاه	ظرف، مکان
ch	چ	chóth / چوْث	کچ
d	د	dap / دپ	دهان
dh	ځ	dhak / ځک	سوراخ